

Sociale agenda niet altijd leidend in wijkaanpak

Geen volmondig 'ja'

Het rapport 'Stad en Stijging' van de VROM-raad pleitte in 2006 voor een rigoureuze beleidsverandering. Voortaan moest de sociale agenda leidend zijn bij stedelijke vernieuwing, zeker daar eerdere koerswijzigingen niet hadden geleid tot substantiële verbeteringen van de fysieke en sociale leefbaarheid en het terugdringen van achterstandssituaties. We constateren dat de perspectiefwisseling van de VROM-raad niet in alle veertig wijkactieplannen zichtbaar is. In dit artikel staat het plan van Leeuwarden voor vogelaarwijk Heechterp-Schieringen centraal.

TEKST ELLY STRAATMAN BEELD GEMEENTE LEEUWARDEN

› Het benutten van de individuele stijgingskansen van stadsbewoners op sociaal-cultureel en sociaal-economisch gebied stond in het advies 'Stad en Stijging' voorop. De fysieke ruimtelijke ontwikkeling van de leefomgeving zou dit stijgingsproces moeten faciliteren. Dit betekent het creëren van een aantrekkelijke wijk met voorzieningen voor iedereen, ook voor de bewoners die sociaal-economisch zijn gestegen. Een interessante vraag is of in de actieplannen voor de vogelaarwijken de sociale agenda inderdaad leidend is geworden en of de sociale stijging van de bewoners echt centraal staat. Een screening op deze uitgangspunten levert helaas lang niet voor alle wijkactieplannen een volmondig 'ja' op. De perspectiefwisseling van de VROM-raad heeft ook nogal wat consequenties. Het vraagt om het durven loslaten van vertrouwde concepten, om nieuwe, creatieve oplossingen, het leggen van dwarsverbindingen, het opzij zetten van organisatiebelangen en werken met heterogeen samengestelde teams.

Leeuwarden voorop

In het wijkactieplan 'Heechterp-Schieringen een prachtwijk, alle bewo-

ners een stap vooruit!' laat Leeuwarden zien dat ze de nieuwe uitdaging is aangegaan. Het plan is opgesteld door gemeente, woningcorporaties en bewoners samen. Dit heeft een lange lijst van problemen en onbenutte kansen opgeleverd. Deze problemen zijn divers. Het gaat onder meer om problemen op het gebied van werkloosheid en armoede, relatie- en opvoedingsproblemen, slechte gezondheid, onveiligheid, anonimiteit, het ontbreken van sociale netwerken en binding met de wijk. De samenhang tussen deze vraagstukken is complex. Het zijn stuk voor stuk problemen die domeingrenzen overschrijden.

Leeuwarden werkt al langer aan het verbeteren van de wijk. Interessant is daarom de analyse en evaluatie van de eigen werkwijze tot nu toe. De conclusie luidt dat die aanpak, ondanks de inzet van veel betrokkenen, tekort schiet om werkelijke verbeteringen te realiseren. Dit heeft te maken met verkokering, met financieringsschotten en tegengestelde organisatiebelangen. Leeuwarden wil hier definitief mee afrekenen en kiest in haar actieplan voor frontlijnsturing en nieuwe samenwerkingsverbanden. Op het gebied van werk en inkomen bijvoorbeeld, gaan gemeente, CWI, UWV, sociale werkvoorziening en re-integratiebedrijven samenwerken in de Werkacademie, terwijl het frontlijnteam zorgt dat de mensen zonder werk daadwerkelijk bij de Werkacademie terechtkomen.

Frontlijnteams

De stad zet in op het activeren en emanciperen van de huidige bewoners van Heechterp-Schieringen met het doel ze sociaal-economisch te laten stijgen. De frontlijnteams krijgen daarbij een centrale, sturende rol. Ze beschikken over een breed »

De woningvoorraad in Heechterp-Schieringen is eenzijdig.

› scala aan competenties en hebben een brede taakstelling. De teams bestaan uit de beste professionals uit organisaties actief op het gebied van welzijn, hulpverlening, werk, veiligheid en wonen. Ze benaderen ieder huishouden in de wijk, doen een concreet aanbod en blijven ook daarna betrokken.

Leeuwarden concludeert verder dat losse projecten onvoldoende effect hebben gehad. Het verbinden van maatregelen staat daarom in de nieuwe benadering centraal. Een diversiteit aan problemen vraagt om een diversiteit aan

ners kiest Leeuwarden bij de uitvoering ervan voor een wedstrijdement. Daarmee wordt ook de sociale binding tussen de bewoners bevorderd. Andere nevendoelen van 'armoedebestrijding door energiebesparing' zijn een betere gezondheid (binnenklimaat woningen), een hogere levensstandaard (woongenot en wooncomfort), werkervaring (wijkbewoners in energieteams) en de reputatie van de wijk ('de eerste gloeilampvrije wijk van Nederland').

Bewoners binden

Een identiteitsplan dat Leeuwarden samen met de bewoners opstelt, moet zorgen voor het aantrekkelijker maken van de wijk, ook voor stijgers. Het moet bewoners meer aan de wijk binden. De wijk krijgt een hart en de bovenwijkse sportvoor- »

creatieve oplossingen. Leeuwarden vindt die in nieuwe samenwerkingsverbanden. De frontlijnteams fungeren als spil tussen 'de Werkacademie', 'het Veiligheidshuis', 'het Centrum voor jeugd en gezin' en 'de Brede school'.

Collectieve insteek

Naast de individuele benadering van bewoners kiest Leeuwarden ook voor een collectieve insteek. Hoe verschillende doelen op creatieve wijze worden verbonden, zien we bijvoorbeeld in 'armoedebestrijding door energiebesparing'. Deze maatregel is bedoeld om woonlasten te verlagen. Omdat energiebesparing vraagt om een gedragsverandering bij bewo-

› zieningen worden daarmee verbonden. Ook is er in het plan ruimte voor nieuwe bedrijfjes, culturele voorzieningen, de creatieve industrie en misschien een wijkrestaurant. Het plan zorgt ook voor werkgelegenheid en het creëert plekken voor ontmoeting. Belangrijk is de cultuurhistorie, de beleving van de openbare ruimte, het kleurgebruik en het water.

Het identiteitsplan beoogt een fysiekruimtelijke wijkontwikkeling die de sociale ontwikkeling volgt en faciliteert. De wijk wordt aantrekkelijk voor verschillende leeftijdsgroepen en mensen met verschillende achtergronden en leefstijlen. Leeuwarden denkt zowel aan autochtoon als allochtoon, aan jonge gezinnen, studerende en ouderen. Bewoners werken per buurt mee aan de uitvoering van het plan. Dit verhoogt hun betrokkenheid én de sociale samenhang.

Heechterp-Schieringen

In het wijkactieplan voor de vogelaarwijk Heechterp-Schieringen zien we dat Leeuwarden er zeer goed in geslaagd is om de door de VROM-raad voorgestelde perspectiefwijziging om te zetten in een concreet actieplan. De sociale agenda is absoluut leidend en de fysieke volgende. Leeuwarden vertaalt de uitgangspunten van 'Stad en Stijging' naar een integrale beleidsaanpak. De stad is zich bewust van de valkuilen. De vier stijgingsroutes van de VROM-raad – woningmarkt, arbeidsmarkt, onderwijs en vrije tijd – kunnen namelijk ook tot nieuw 'pijlerdenken' leiden. Voor Leeuwarden is

'Stad en Stijging': creëer een aantrekkelijke wijk met voorzieningen voor iedereen, ook voor de jeugd.

de opgave niet gemakkelijk, zeker niet de opgave die er ligt voor Heechterp-Schieringen. Maar als de stad de tijd wordt gegund, dan is de kans groot dat de nu ingezette koers leidt tot een werkelijk vitale en duurzame stadswijk.

ELLY STRAATMAN IS DOCENT/ONDERZOEKER BIJ HET LECTORAAT GOVERNANCE VAN HET KENNISCENTRUM LEEFOMGEVING VAN SAXION HOGESCHOLEN.
E.G.P.STRAATMAN@SAXION.NL

» STAD EN STIJGING IN EEN NOTENDOP

In oktober 2006 verscheen het rapport 'Stad en Stijging' van de VROM-raad. De raad kwam met het advies om te kiezen voor een rigoureuze wijziging van beleidsperspectief bij stedelijke vernieuwing. De sociale agenda moet voortaan leidend zijn. De talenten van bewoners en hun wens om vooruit te komen moeten het centrale vertrekpunt zijn en een brede ruimtelijke agenda volgt daarop. Op die ruimtelijke agenda moeten naast woningen en woonomgeving voortaan ook de kwaliteit en de verdeling van voorzieningen op het gebied van cultuur, sport, scholen, winkels en werkgelegenheid een plaats krijgen.